

Streszczenie

Artykuł dotyczy zjawiska ważnego dla bezpieczeństwa państw, choć nie do końca zbadanego, tj. samobójczych zamachów terrorystycznych przeprowadzanych przez kobiety, w tym przypadku przede wszystkim przez czeczeńskie „czarne wdowy”, i psychologii tych zamachów. Udział kobiet w zbrojnym dżihadzie niewątpliwie wymusił nowe spojrzenie zarówno na zjawisko terroryzmu, jak i na jego zwalczanie. Analizie poddano tu kilka hipotez, które w jakimś stopniu mogą pomóc zrozumieć psychospołeczne aspekty zamachów dokonywanych przez muzułmanki i motywację działania tych kobiet. Biorąc pod uwagę specyfikę rejonów ogarniętych konfliktami, należy zaznaczyć, że nie zawsze znajdują potwierdzenie tezy, iż muzułmanki decydują się na męczeńską śmierć w imię Allaha, niepodległości czy suwerenności kraju oraz zemsty za cierpienia, jakich doświadczyły osobiście lub jakich doświadczyli ich bliscy. Zawężając ocenę zamachów przeprowadzanych przez kobiety do aktów dokonywanych przez czeczeńskie „czarne wdowy”, niniejszy artykuł próbuje odpowiedzieć na pytanie, czy każda z nich działa z podobnych pobudek, które po uogólnieniu można sprowadzić do: osobistej traumy powiązanej z motywem społecznym, dania wyrazu ideologii religijnej, chęci zemsty oraz przypadków zmuszania do dokonywania zamachów, poprzez stosowanie środków odurzających lub szantażu moralnego. Dotarcie do informacji o większości ataków przeprowadzonych przez Czeczenki pozwoliło także na określenie ogólnej taktyki zamachów.

Fenomen czeczeńskich „czarnych wdów” jest zagadnieniem niezwykle interesującym z punktu widzenia badania terroryzmu, ale też niezmiernie trudnym do jednoznacznej oceny. Czy te kobiety to po prostu spragnione zemsty morderczynie, czy też są to poddawane psychomanipulacji ofiary konfliktu czeczeńsko-rosyjskiego, skutecznie wykorzystywane przez bojowników kaukaskich. Analiza problemu wykazuje, że na decyzję czeczeńskich kobiet dotyczącą podjęcia samobójczej misji ma wpływ złożona interakcja czynników socjopolitycznych i psychologicznych – mieszanka traumy, desperacji, manipulacji i indoktrynacji religijnej.